

Vergaderjaar 2007–2008

29 521

Nederlandse deelname aan vredesmissies

Nr. 68

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 21 april 2008

¹ Samenstelling:

Leden: Van Bommel (SP), Van der Staaij (SGP), Wilders (PVV), Waalkens (PvdA), Van Baalen (VVD), Cörüz (CDA), Ormel (CDA), voorzitter, Ferrier (CDA), Van Velzen (SP), De Nerée tot Babberich (CDA), Blom (PvdA), Eijsink (PvdA), Van Dam (PvdA), Dezentjé-Hamming (VVD), Irrgang (SP), Knops (CDA), Boekestijn (VVD), Voordewind (ChristenUnie), Pechtold (D66), ondervoorzitter, Van Gennip (CDA), Ten Broeke (VVD), Peters (GroenLinks), Van Raak (SP), Gill'ard (PvdA) en Thieme (PvdD).
Plv. leden: De Wit (SP), Van der Vlies (SGP), De Roon (PVV), Vermeij (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Omtzigt (CDA), Haverkamp (CDA), Roland Kortenhorst (CDA), Jasper van Dijk (SP), Ten Hoopen (CDA), Besseling (PvdA), Leerdam (PvdA), Arib (PvdA), Neppérus (VVD), Lempens (SP), Schermers (CDA), Griffith (VVD), Wiegman-van Meppelen Scheppink (ChristenUnie), Koşer Kaya (D66), Jonker (CDA), Van Beek (VVD), Vendrik (GroenLinks), Gesthuizen (SP), Samsom (PvdA) en Ouwehand (PvdD).

² Samenstelling:

Leden: Van Bommel (SP), Van der Staaij (SGP), Poppe (SP), Van Baalen (VVD), voorzitter, Ferrier (CDA), Roland Kortenhorst (CDA), Van Velzen (SP), Haverkamp (CDA), Blom (PvdA), ondervoorzitter, Eijsink (PvdA), Van Dam (PvdA), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Griffith (VVD), Irrgang (SP), Knops (CDA), Willemse-van der Ploeg (CDA), Jacobi (PvdA), Boekestijn (VVD), Brinkman (PVV), Voordewind (ChristenUnie), Pechtold (D66), Van Gennip (CDA), Ten Broeke (VVD), Peters (GroenLinks) en Thieme (PvdD).
Plv. leden: Lempens (SP), Van der Vlies (SGP),

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken¹ en de vaste commissie voor Defensie² hebben op 1 april 2008 overleg gevoerd met minister Verhagen van Buitenlandse Zaken, minister Van Middelkoop van Defensie en minister Koenders voor Ontwikkelingssamenwerking over:

- **de brief van de ministers van Buitenlandse Zaken, van Defensie en voor Ontwikkelingssamenwerking d.d. 20 maart 2008 houdende een lijst van vragen en antwoorden inzake inzet van de marine voor bescherming van humanitaire hulp voor Somalië tegen piraterij;**
- **de brief van de ministers van Buitenlandse Zaken, van Defensie en voor Ontwikkelingssamenwerking d.d. 7 maart 2008 inzake de inzet van de marine voor bescherming humanitaire hulp Somalië tegen piraterij (29 521, nr. 55);**
- **de brief van de ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie d.d. 26 februari 2008 inzake de Nederlandse bijdrage missie om zeetransporten van humanitaire hulpgoederen naar Somalië te beschermen tegen piraterij (29 521, nr. 53).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand stenografisch verslag uit.

Voorzitter: Ormel

De **voorzitter**: Welkom bij dit algemeen overleg volgens de artikel 100-procedure. Er zijn drie termijnen, waarbij in de derde termijn aan de leden gevraagd zal worden of zij kunnen instemmen met deze missie.

Mevrouw **Van Gennip** (CDA): Voorzitter. Ook in Somalië voltrekt zich een grote humanitaire crisis. Wat deze crisis uiterst wrang maakt, is dat door banditisme, criminaliteit, gewapende strijd en corruptie de allernoodzakelijkste hulp de mensen niet kan bereiken. Er is heel veel te zeggen over

Polderman (SP), Van Beek (VVD), Ormel (CDA), Jonker (CDA), De Wit (SP), Jan de Vries (CDA), Roefs (PvdA), Wolbert (PvdA), Smeets (PvdA), Arib (PvdA), Blok (VVD), Roemer (SP), De Nerée tot Babberich (CDA), Samsom (PvdA),

Van der Burg (VVD), Wilders (PVV), Wiegman-van Meppelen Scheppink (ChristenUnie), Van der Ham (D66), Omtzigt (CDA), Teeven (VVD), Vendrik (GroenLinks) en Ouwehand (PvdD).

dit land en over deze regio, maar wij beperken ons vandaag tot deze artikel 100-procedure. Zeer wrang is dat nu ook de voedseltransporten over zee, die traditioneel veiliger en goedkoper zijn, steeds moeilijker worden door steeds meer, actievere en beter georganiseerde piraterij. De CDA-fractie staat in principe positief tegenover de bescherming van het transport van humanitaire hulpgoederen over zee. Wij hebben echter één duidelijke voorwaarde. Daarnaast wil ik een aantal korte vragen stellen. In antwoord op feitelijke vraag 31 schrijft de regering dat zij het met de CDA-fractie eens is dat een overeenkomst met de regering van Somalië om in de territoriale wateren te kunnen opereren, noodzakelijk is. Op het moment van de beantwoording van de feitelijke vragen was deze overeenkomst er nog niet. Dé vraag aan de regering is vandaag dan ook: is deze overeenkomst intussen rond? Daarbij stellen wij de vraag of de regering het met de CDA-fractie eens is dat deze overeenkomst een noodzakelijke voorwaarde is voordat het schip de wateren in kan varen. Daarnaast hebben wij twee specifieke vragen. Denemarken en Frankrijk hebben geen gevangenen gemaakt. Toch is een goede regeling gewenst. Kan de minister aangeven in hoeverre de Nederlandse procedures afwijken van de Franse en Deense kaders? In hoeverre wordt er verschil gemaakt tussen gevangengenomen bootvluchtelingen en gevangengenomen piraten? Dat zijn natuurlijk twee heel verschillende groepen. Hoe wordt voor opvolging van het Nederlandse schip gezorgd? De verantwoordelijkheid daarvoor ligt natuurlijk bij de Verenigde Naties.

De heer **Van Dam** (PvdA): Voorzitter. Enige tijd geleden zei John Holmes van de VN dat zich in Somalië misschien wel de grootste humanitaire crisis van het moment afspeelt. Het is niet mijn hobby om rangschikkingen aan te brengen in de ernst van humanitaire crises, maar het was overduidelijk dat vanuit de VN het signaal werd gegeven dat de aandacht van de wereld misschien te weinig gericht was op wat er in Somalië helaas al vele jaren gaande is. Clans voeren er met elkaar strijd, er bestaat geen staatsgezag, islamistische bewegingen vormen er een front en gaan gevechten aan. De situatie is zeer ernstig, zeer uitzichtloos, met grote humanitaire consequenties. Het is een situatie die op zichzelf uitnodigt tot een uitgebreid debat, maar het debat vandaag gaat wat ons betreft over de vraag of de bijdrage die Nederland bereid is te leveren aan de verlichting van de humanitaire noden, verstandig en verantwoord is. Naar de mening van mijn fractie is de bijdrage die van Nederland gevraagd wordt weliswaar klein, maar daarmee niet onbelangrijk. Sterker, het is een zeer belangrijke bijdrage om ervoor te zorgen dat de voedseltransporten veilig de kust van Somalië kunnen bereiken en dat voedsel dus ook daadwerkelijk de bevolking van Somalië kan bereiken. Op basis van de brief van de regering en de beantwoording van de vragen zijn wij ervan overtuigd dat het mandaat en de bewapening van onze mariniers afdoende zijn om de mogelijke risico's te kunnen weerstaan. De vraag van de CDA-fractie is in onze ogen de enige echt openstaande vraag: is de overeenkomst met de Somalische regering inmiddels rond? Dat lijkt wel een voorwaarde om deze missie op een goede manier te kunnen uitrollen. Eigenlijk hoor ik ons oordeel te bewaren tot de laatste termijn, maar laat ik direct helderheid scheppen: volgens mijn fractie zijn wij in staat om deze bijdrage te leveren. Deze helpt met het verlichten van humanitaire noden, en wij zijn ervan overtuigd dat de operatie op een goede, verstandige en verantwoorde manier is ingericht.

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter. Het is ook door de vorige spreker gezegd: de humanitaire situatie in Somalië is allerbelabberdst. Volgens Unicef is Somalië zelfs de slechtste plek ter wereld voor een kind. Bijna een kwart van de bevolking verkeert er op dit moment in acute nood en is afhankelijk van humanitaire hulp. Per halfjaar groeit dit aantal met een half miljoen mensen. In de verklaring die vorige week door 40 organisaties

ties is ondertekend en gepresenteerd, wordt de internationale gemeenschap en alle partijen in het conflict gevraagd om hun aandacht te richten op de catastrofale humanitaire situatie in Somalië. Het is vanzelfsprekend dat hulp moet worden geboden. Daarnaast moet vooral de straffeloosheid worden aangepakt. Zolang een politieke oplossing uitblijft, zal de humanitaire crisis in Somalië alleen maar verergeren. Tegen die achtergrond wordt een kleine bijdrage van Nederland gevraagd om ervoor te zorgen dat de aanvoerlijnen over het water veilig kunnen worden gehouden. Op dit moment gebeurt dat door anderen. Van Nederland wordt een in de tijd en materieel beperkte bijdrage gevraagd. De SP-fractie staat hier in beginsel positief tegenover.

Wij zien wel een aantal risico's, en een aantal vragen is nog onbeantwoord. Een van de risico's is dat de bijdrage mogelijk wordt gezien als westerse bemoeienis met een binnenlandse strijd. Aan deze binnenlandse strijd en dit conflict wordt door Nederland op geen enkele wijze een bijdrage geleverd, maar indirect, via het beveiligen van een aanvoerroute over het water, kunnen wij daarmee wel in verband worden gebracht. Hoe ziet de regering dit?

Anders dan het geval was in het debat over Tsjaad, is Nederland nu wel van plan om ervoor te zorgen dat er een VN-verband komt en de missie uiteindelijk een formele VN-operatie wordt. Dat lijkt mijn fractie zeer wenselijk. Dit onderdeel is nog geen VN-operatie, maar het lijkt ons wenselijk alle activiteiten van de hele missie bij Somalië onder VN-vlag te laten vallen. Tegelijkertijd is mijn fractie van mening dat het versterken van dergelijke capaciteiten bij de Afrikaanse landen op de lange termijn de enige uitkomst is. Deelt de regering die opvatting? Enige jaren geleden heeft Ghana patrouilleschepen gekregen om zijn eigen visserijgronden te beschermen. Wordt dit in het geval van Somalië ook overwogen? Graag ontvang ik hierop een reactie.

Ten slotte zou ik graag opheldering dan wel een nadere toelichting krijgen op enkele concrete punten. Op welke manier zet het WFP zich in om de communicatie met de regering, de TFG, te intensiveren, om daarmee het risico te verkleinen dat zij nogmaals een schip van het WFP zal verhinderen om de hulpgoederen te lossen? Volgens onze informatie is dat namelijk gebeurd. Op de vraag hoeveel geld er vanuit de EU in het afgelopen jaar naar de TFG is gegaan en wat daarmee is gebeurd, antwoordt de regering dat het geld met name is gegaan naar het versterken van de instituties van de Somalische overheid, dus van de TFG, en het stimuleren van goed bestuur. Dat vindt mijn fractie erg vaag. Ik zou graag in antwoord op deze vraag een wat concretere toelichting ontvangen. Is de in de artikel 100-brief genoemde overeenkomst met de regering van Somalië inmiddels afgesloten en kan de minister nader ingaan op de precieze inhoud daarvan? Hoe wijken de bepalingen over de wijze waarop zal worden omgegaan met eventuele gedetineerden, af van de overeenkomsten die Frankrijk en Denemarken eerder met Somalië hebben gesloten? Tot slot: vraag 6 in de schriftelijke ronde met betrekking tot een eventuele bijdrage van Nederland aan de maritieme activiteiten van operatie Enduring Freedom (OEF) langs de kust van Somalië en de Noord-Indische Oceaan, is niet beantwoord. Kan de minister alsnog antwoorden?

De heer **Van Baalen** (VVD): Voorzitter. Vorige week en eerder al bij de verlenging van de missie in Uruzgan in december heeft de VVD-fractie gezegd dat zij een tegenstander is van het zenden van grondtroepen. Zij heeft wel steeds aangegeven dat wel degelijk iets mogelijk is ten aanzien van internationale operaties, bijvoorbeeld de inzet van een deel van de vloot. Daarover hebben wij het op dit moment. Het is voor de VVD dan ook een begaanbare weg om in dit geval objectief te kijken naar de mogelijkheden om in de humanitaire noodsituatie een uitweg voor de bevolking te bieden via het beveiligen van voedseltransporten. Ons rest een bescheiden aantal vragen.

Mijn voorgangers spraken zonet al over de overeenkomst met de regering van Somalië. Is de regering van mening dat de Somalische regering dermate stabiel is dat zij daadwerkelijk een overeenkomst niet alleen kan sluiten maar ook naleven? Aan onze tweede vraag werd ook gerefereerd: is er in opvolging voorzien? Ten slotte: is het uitgesloten dat vanaf het fregat uiteindelijk operaties op het land worden uitgevoerd?

De heer **Brinkman** (PVV): Voorzitter. De problemen voor Somalië en eigenlijk de gehele regio zijn immens. Door de ellende aldaar lijkt de bevolking de dupe te worden. Piraterij op voedseltransporten voor deze bevolking is dan ook een weerzinwekkende daad. De fractie van de PVV is geen voorstander van een Afrikaanse operatie onder de vlag van de VN. Ik zie veel meer in militaire acties onder de vlag van de NAVO, waarbij de Afrikaanse Unie nadrukkelijk participeert. Ook bij het overleg over Tsjaad heeft de fractie van de PVV deze lijn aangehouden. Dat neemt niet weg dat wij ons niet afzijdig zouden moeten houden bij de bestrijding van internationale piraterij. Ik denk dat het heel goed is indien wij daarin samen met de internationale gemeenschap participeren. Van belang voor de PVV is echter de vraag op welk budget de uitgaven drukken. De additionele uitgaven voor Nederland voor de duur van drie maanden voor het LCF-fregat bedragen ongeveer 2,5 mln. Binnen HGIS komen deze additionele uitgaven ten laste van het non-ODA-budget voor humanitaire hulp op de begroting van het ministerie van BuZa. Welke vaste uitgaven dienen volgens de minister echter op het budget van Defensie te drukken? Hoe hoog worden deze uitgaven geschat? De fractie van de PVV is eigenlijk van mening dat alle kosten die met deze operatie gemoeid zijn, additioneel dan wel vast, ten laste van het budget van BuZa zouden moeten komen. Graag ontvang ik hierop een reactie. Wij zouden zeggen: 2,5 mln. op het ODA-budget en de rest op het non-ODA-budget. Ten slotte wil ik voor alle zekerheid nog iets weten over de rules of engagement. Indien Nederlandse schepen de achtervolging inzetten en in territoriale wateren komen, vallen zij dan ook onder de Nederlandse jurisprudentie en rechtsmacht?

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Voorzitter. Ook de GroenLinks-fractie staat in beginsel positief tegenover deze missie, want het is een defensieve en humanitaire missie van zeer beperkte aard. De humanitaire nood onder de Somalische bevolking is ijszeggend hoog, erger dan die in Darfur, naar veel organisaties zeggen. Met name vrouwen en kinderen worden getroffen ten gevolge van alle bijkomende afschuwelijke daden in een oorlog. Er is echt behoefte aan deze maritieme bescherming. Eerdere konvooien van het WFP werden immers door piraten aangevallen. Ik wil een aantal pijnpunten voor onze fractie noemen. Parallel aan deze missie wordt weinig tot haast niets ondernomen om ook de grondoorzaken van het uitdijende conflict aan te pakken. De missie biedt daarvoor weinig mogelijkheden of aanknopingspunten. Wat ons betreft, zouden de EU en Nederland zich met meer kritiek kunnen opstellen jegens Ethiopië en zijn bondgenoot de Verenigde Staten, en jegens de Somalische overgangsregering, met name de president. De regering schrijft in haar antwoorden op de vragen 11, 12 en 15 dat de hinder die humanitaire hulpverleners ondervinden bij het verstrekken van hulp, niet van politieke groeperingen of regeringstroepen zou komen, maar vooral afkomstig zou zijn van apolitieke criminelen. De berichten die ons bereiken van de kant van hulporganisaties en van de kant van de VN – lees bijvoorbeeld het laatste rapport van de secretaris-generaal daarover – geven echter een totaal ander beeld. In het merendeel van de gevallen zouden het juist de Somalische en Ethiopische troepen zelf zijn die de hulporganisaties lastigvallen. Zij plegen berovingen op de hulpvoorraden, werpen militaire en administratieve blokkades op en vallen hulpkonvooien aan. Dit is een punt

van grote zorg. Druk op deze regering om zich coöperatiever op te stellen, zowel bilateraal als via de EU, zouden wij zeer op prijs stellen.

Ook wij hebben vragen over de overeenkomst met Somalië, die voorafgaand aan de missie gesloten zou moeten worden, en over afspraken over gevangenen, die slechts gericht kunnen zijn op behandeling conform het internationale recht. Verder hebben ook wij vragen over de opvolging. Denken de bewindslieden aan verlenging? Hooft dat erbij? Is het inderdaad onmogelijk dat de schepen van OEF die in de buurt zijn, een rol spelen? Ik begrijp dat deze schepen nu geen jurisdictie hebben om die wateren binnen te varen. Het mandaat waarop het Nederlandse schip zich wil baseren wordt, naar ik begrijp, ontleend aan nabijheid bij die wateren. Zou dit dan ook niet gelden voor de OEF-schepen, mocht er niet op tijd andere verlenging paraat zijn?

De bewindslieden schrijven dat het aantal beveiligers dat meegaat op de boot, om veiligheidsredenen onbekend moet blijven. Ik neem aan dat dit aantal niet zo groot is dat dit mogelijk op het uitzendpotentieel voor Uruzgan drukt.

Ten slotte stel ik een vraag over het acute cashprobleem waarover het WFP spreekt. Volgens het WFP moet het de operatie staken als het niet voor juli 10 mln. cash heeft. Nu weet ik dat Nederland al bijdraagt. Iemand zal de boer op moeten. Iedereen die de boer op gaat om ervoor te zorgen dat dit cashprobleem niet ontstaat, reikt het WFP waarschijnlijk een zeer welkome helpende hand. Regering, doe dat ook, opdat deze WFP-operatie niet in gevaar komt!

Mevrouw **Wiegman-van Meppelen Scheppink** (ChristenUnie): Voorzitter. De nood is hoog in Somalië. De brief van de ministers spreekt daarover en het nieuws getuigt ervan. Het is onveilig in Somalië. Er heersen geweld, politieke instabiliteit en regionale onrust. Daarbij komt nog de droogte van het afgelopen jaar met misoogsten als gevolg. Door dit alles zijn veel mensen op de vlucht. Op dit moment wordt al veel hulp geboden in de vorm van een VN/AU-missie en in de vorm van humanitaire goederen. Ook Nederland draagt in financiële zin bij. Dat waardeert de ChristenUnie.

Op dit moment ligt er een verzoek in het verlengde hiervan. Het gaat niet alleen om financiële middelen voor het leveren van humanitaire hulpgoederen, maar er is ook een verzoek gekomen van het WFP voor de militaire begeleiding van hulpgoederentransporten. De ChristenUnie kan zich goed vinden in het doel van deze missie. Alvorens definitief in te stemmen, zou mijn fractie graag enkele vragen beantwoord zien.

Hoe wordt omgegaan met de aangehouden personen? Aan welke landen in de regio wordt gedacht voor eventuele uitlevering? Hoe moet mijn fractie de zin begrijpen dat van verdachten van zeeroverij per geval, afhankelijk van het Nederlandse belang, zal worden gezien of zij uitgeleverd worden aan een land in de regio of in Nederland worden berecht? Aan welke gevallen wordt gedacht en wat is het Nederlandse belang hierin? De brief en de beantwoording van de vragen zijn voor mijn fractie nog niet geheel duidelijk. In de brief schrijven de ministers dat het niet in de lijn der verwachting ligt dat er aanhoudingen zullen zijn, maar zij schrijven ook dat de kans op piraterij in de periode dat Nederland in de wateren rond Somalië actief zal zijn, zal toenemen in verband met gunstige weersomstandigheden. Mijn vraag is hoe dit met elkaar rijmt. Zijn de ministers niet te optimistisch over de kans op incidenten en eventuele gevangennemingen?

De veiligheid van onze militairen moet zo goed mogelijk geborgd zijn, zeker gezien de opsomming van middelen waarover de piraten beschikken. Het zijn geen kleine jongens, om het maar zo te zeggen. De ministers antwoorden op vragen dat het fregat voldoende robuust is om op te treden tegen aanvallen van piraten en dat bij een directe aanval proportioneel gebruik van geweld is toegestaan. Ook wordt voorzien in de

vereiste bevoegdheden voor zelfverdediging en de verdediging van de te escorteren schepen. Houdt dit klip-en-klaar in dat de militairen volledig bevoegd zijn om zichzelf en anderen te verdedigen met gebruik van geweld?

Het gaat om een nationale operatie. Afstemming met andere landen is dus niet of nauwelijks nodig. Wel is nauwe overeenstemming nodig met het WFP. Is deze afstemming afdoende geregeld en is er een duidelijk aanspreekpunt? Ook hoort mijn fractie graag wat de stand van zaken is rond de overeenkomst met Somalië over de Nederlandse aanwezigheid in territoriale wateren en de overdracht door Denemarken en eventueel Frankrijk.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Vorige week spraken wij over een missie naar Tsjaad. Vandaag staat Somalië op de rol. Dit zijn landen die helaas nogal wat overeenkomsten vertonen, doordat zij gekenmerkt worden door een instabiele situatie, een grote mate van onveiligheid en een schrijnende humanitaire situatie. Verschillende landen, waaronder Nederland, leveren al humanitaire hulp. Ook steunt Nederland AMISOM, de door de VN gemandateerde missie van de Afrikaanse Unie. In die zin liggen er al wat relaties tussen dit land en Nederland.

Piraterij is wereldwijd een groot probleem, en zeker voor de Somalische kust. De piraterij bedreigt cruciale zeetransporten van humanitaire hulpgoederen naar Somalië. Nederland is verzocht om bij te dragen aan de escorte van WFP-schepen. Het mandaat berust dus op een verzoek van het WFP. Deelname aan deze missie wordt bovendien van harte aangehouden door enkele VN-resoluties. Concreet gaat het in dit verband om de inzet van één Nederlands fregat.

Ook mijn fractie heeft geen behoefte om hieraan heel veel woorden te wijden. Wij staan positief tegenover deze missie, waaraan naar alle waarschijnlijkheid relatief weinig veiligheidsrisico's kleven, zoals is gebleken uit vergelijkbare ervaringen van Denemarken en Frankrijk. Ik zie dit enigszins in het verlengde van de humanitaire hulp die wij al verlenen. Die hulp moet immers ongeschonden aankomen. Daar komt bij dat deze missie blijkens de informatie goed behapbaar is voor Defensie. Ook op de jurisdictievragen is helder uitsluitend gegeven.

Wij staan kortom positief tegenover deze missie. Wij hebben nog een paar vragen. Mijn eerste vraag is in hoeverre het probleem van de piraterij bij de wortel wordt aangepakt. Worden de bekende grote roversnesten langs de Somalische kust echt aangepakt? Anders blijft het immers dweilen met de kraan open. Wordt hieraan voldoende prioriteit gegeven? Het mandaat van de Combined Task Force, het maritieme broertje van OEF, is te beperkt, zo wordt gezegd. Wat wordt eraan gedaan om dit te optimaliseren dan wel langs andere weg resultaat te boeken? Mijn tweede vraag werd ook door anderen gesteld: hoe zit het met de overeenkomst met de Somalische regering? Mijn laatste vraag gaat over de duur. Het gaat om een missie van drie maanden. Is dat niet erg kort? Eerder, toen wij over Tsjaad spraken, heb ik twijfels geuit over de kortdurende inzet. Frankrijk heeft een paar maandjes geëscorteerd, Denemarken een paar maandjes, nu Nederland. Kan dat in internationaal verband niet beter geregeld worden? Het gaat om een langdurige problematiek. Is het daarom niet efficiënter om eventueel langer verantwoordelijkheid te nemen?

Minister **Verhagen**: Voorzitter. Ik dank de leden van de Kamer voor hun inbreng. Er bestaat een duidelijk besef van de humanitaire crisis en de moeilijke omstandigheden in Somalië. Tegelijk wordt beseft dat buitenlands beleid niet alleen kan bestaan uit armoedebestrijding. Het is mogelijk om een bijdrage aan het buitenlandse beleid te leveren door een gerichte inzet van de nationale krijgsmacht als de meerwaarde daarvan het grootst is of als de belangen daarmee het beste gediend worden. Met het besluit van het kabinet over de inzet waarover wij vandaag spreken,

kan worden aangetoond dat een multipliereffect kan optreden als deze instrumenten worden gecombineerd.

Wij geven gehoor aan een oproep van de Verenigde Naties en handhaven daarmee, in overeenstemming met wat in de Grondwet staat, op concrete wijze de internationale rechtsorde. Zo leveren wij naar mijn mening een cruciale bijdrage. Zonder deze bijdrage zouden duizenden Somaliërs verstoken kunnen blijven van noodhulp. Daarom heb ik besloten om het relatief bescheiden budget van Buitenlandse Zaken voor humanitaire hulp, althans het budget dat specifiek voor non-ODA ter beschikking staat, op te hogen om daarmee de financiering van deze operatie mogelijk te maken.

De heer Brinkman vroeg hoe het met deze financiering staat. Waarom wordt de operatie niet uit ODA, de officiële ontwikkelingshulp, gefinancierd? Het non-ODA-budget voor humanitaire hulp is de faciliteit waaruit in principe alle uitgaven voor humanitaire hulp worden gefinancierd die niet voor ODA in aanmerking komen. In de praktijk gaat het daarbij vaak om humanitaire hulp in niet-ontwikkelingslanden, bijvoorbeeld de hulp na bosbranden in Zuid-Europese landen, de hulp na de overstromingen in New Orleans, maar ook bijstand die door ngo's wordt gegeven aan de bevolking in bepaalde gebieden van de Russische Federatie, zoals Tsjetsjenië. Dat wordt daaruit gefinancierd. Normaal gesproken is de vraag dus of het om een OS-land gaat of niet. In het geval van Somalië gaat het om een OS-land. Om de vraag te beantwoorden of iets in aanmerking komt voor officiële ontwikkelingshulp, dus ODA'ble is, moet daarnaast echter worden gekeken naar de officiële criteria. Die zijn niet door ons geformuleerd maar door OESO/DAC. Volgens deze criteria is ODA-financiering mogelijk indien militaire middelen specifiek worden ingezet om humanitaire hulp te verspreiden. Zo is in september 2007 na de orkaan in Nicaragua een fregat van de marine ingezet, zoals men zich zal herinneren. Dit is toen inderdaad gefinancierd uit ODA, omdat dit fregat niet ter bescherming werd ingezet maar louter en alleen diende om humanitaire hulp te verlenen. Het DAC stelt echter nadrukkelijk in een specifieke richtlijn – ik heb die criteria er nog maar eens bij genomen – dat «activities to protect the security of persons or property through the use or display of force», oftewel die ingezet worden ter bescherming van personen of goederen, worden uitgesloten van ODA. Wij willen en kunnen daar niet omheen, omdat wij de afspraak hebben gemaakt dat wij 0,8% van ons bnp uitgeven aan ontwikkelingssamenwerking conform de OESO/DAC-criteria. De regering houdt zich daaraan. Om die reden heb ik de middelen bestaande in het kader van de humanitaire hulp non-ODA, uitgebreid ter financiering van deze operatie.

De heer **Brinkman** (PVV): Ik hoor de minister heel juist uitleggen wat het verschil is tussen ODA en non-ODA, maar ik hoor hem ook zeggen dat militaire hulp bij het verspreiden van hulp ODA is.

Minister **Verhagen**: Beschermen niet.

De heer **Brinkman** (PVV): Oké, maar het verschil zit erin dat men bij deze operatie karavanen van schepen beschermt om hulp te verspreiden. Het is dus maar precies hoe men het bekijkt. Ik zie dit als een manier om de ontwikkelingshulp te verspreiden. Het is een hulpmiddel. Zonder de schepen wordt de ontwikkelingshulp gestolen. Volgens mij kan dit dus wel tot ODA behoren.

Minister **Verhagen**: Ik begrijp de redenering van de heer Brinkman heel wel. Deze discussie hebben wij in Parijs, bij de OESO, meerdere malen gevoerd. Als het fregat ingezet wordt voor het voedseltransport zelf, is het ODA'ble, maar als het wordt ingezet voor de bescherming van het schip dat het voedsel transporteert, is het niet ODA'ble. Daarover hebben wij in

Parijs meerdere malen gesproken. Het is niet ODA'ble omdat nadrukkelijk is vastgesteld dat militaire activiteiten, gericht op de bescherming van goederen of personen, niet ODA'ble zijn, of wij dat nu leuk vinden of niet. Ik weet wel dat sommige partijen er anders over denken, maar het kabinet, evenals een meerderheid in de Kamer, houdt zich op dit punt aan de officiële ODA-criteria.

De heer **Van Baalen** (VVD): De minister van Buitenlandse Zaken heeft uitgelegd hoe de zaak in elkaar zit, maar ik kan mij herinneren dat ook in het vorige kabinet werd bekeken of de ODA-regels op dit punt niet versoepeld zouden kunnen worden. Hetzelfde geldt voor het trainen van militairen door militairen. Als de politie door de politie wordt getraind, is het ODA'ble, en anders niet. Zou het niet wijs zijn om deze verruiming door dit kabinet weer aan de orde te laten stellen? Dit vraag ik even los van dit debat, want ik denk dat wij ons nu moeten concentreren op het voorliggende voorstel.

Minister **Verhagen**: Zoals ik al zei, is dit meerdere malen aan de orde gesteld, onder andere door het vorige kabinet, met de uitkomst die ik net heb meegedeeld. Ik heb geschetst waarom ik dit uit de non-ODA-middelen, dus uit de BZ-middelen, gefinancierd heb. De heer Van Baalen heeft eerder met minister Koenders een discussie gevoerd over de criteria als zodanig. Mocht hij het debat verder willen voeren, dan verwijs ik hem naar een voortzetting van dit debat met de heer Koenders. Ik heb geschetst wat de opvatting van de Nederlandse regering is, wat de feitelijke situatie is en waarom ik het uit non-ODA-middelen gefinancierd heb.

De heer **Van Baalen** (VVD): Voor alle duidelijkheid: dit kabinet wil dus geen verruiming nastreven van de ODA-criteria? Nou, zeg dat dan ook!

Minister **Verhagen**: De Kamer heeft op dit punt uitvoerig van gedachten gewisseld met collega Koenders. In dat debat is nadrukkelijk naar voren gebracht dat ook de activiteiten van het vorige kabinet en de vorige minister voor Ontwikkelingssamenwerking in Parijs tot geen enkel ander resultaat geleid hebben dan het net door mij geformuleerde. Voordat ik op de beantwoording van de overige vragen kom, zou ik een aantal aspecten van de operatie kort willen toelichten. Aan de hand daarvan zal ik de antwoorden verder vormgeven. Om te beginnen wil ik iets over de rechtsbasis zeggen. Ik denk dat die van belang is voor deze operatie. Voor het eerst sinds meerdere decennia zal Nederland namelijk buiten de landsgrenzen een nationale militaire operatie onder nationaal commando uitvoeren. In zo'n geval, waarin wij niet ingekapseld in een multilateraal kader opereren, is het uiteraard extra van belang dat er een solide rechtsbasis is. Zoals meermalen is benadrukt, hebben wij in dit geval te maken met én een verzoek aan Nederland van de Verenigde Naties en het World Food Programme, én een herhaalde oproep van de VN-Veiligheidsraad, én de bepalingen van het VN-Zeerechtverdrag én, ten slotte, het zwart op wit vastgelegde verzoek van het ontvangende land, Somalië. Alles bij elkaar opgeteld, hebben wij dus een uiterst stevige basis voor ons optreden. Ik vermeld dit mede gelet op het feit dat wij aan het begin van deze kabinetsperiode van gedachten gewisseld hebben over de toereikendheid van het volkenrechtelijk mandaat om Nederlandse militairen elders in te zetten.

Door meerdere leden is de vraag gesteld wat er met de hulpgoederen gebeurt zodra deze aan land worden afgeleverd. Welke garanties hebben wij dat de hulp in Somalië echt degenen bereikt die deze het meest nodig hebben en niet in handen valt van de vele warlords et cetera? Collega Koenders zal daarop nader ingaan. Ik wil één element duidelijk vaststellen. Voor een organisatie als het WFP is het hoogst uitzonderlijk om te vragen om militaire bescherming van haar transporten. De aanleiding voor dit

verzoek is de specifieke situatie van de sterk toenemende piraterij in de zee rond Somalië. Dat is een probleem waartegen het WFP niet is opgewassen en waardoor men zich gedwongen ziet om een beroep te doen op landen als Nederland. Het lijkt mij goed om deze context voor ogen te hebben voordat collega Koenders zal ingaan op wat in Somalië zelf gebeurt.

Terecht hebben de leden van de Kamer zonder uitzondering gewezen op de noodzaak van een overeenkomst met Somalië. Die is niet zozeer nodig vanwege de rechtsbasis in relatie tot het verzoek dat door Somalië is gedaan, als wel om te weten waar wij aan toe zijn en met name waar onze militairen aan toe zijn. Terecht zegt de Kamer dat deze overeenkomst noodzakelijk is voordat wij werkelijk «ja» kunnen zeggen. Bij de schriftelijke beantwoording werd in het midden gelaten of de overeenkomst tot stand kwam. Ik kan de Kamer mededelen dat deze overeenkomst, eigenlijk moet ik zelfs zeggen «verdrag», inmiddels formeel gesloten is door de minister-president van Somalische zijde en door onze ambassadeur in Nairobi van Nederlandse zijde. Dat is nu dus definitief geregeld. Het is terecht dat de Kamer hierop nogmaals de aandacht vestigde. Zojuist, voorafgaand aan dit debat, bereikte mij verder het nieuws dat ook de overeenkomst met de eerste vlaggenstaat, te weten de Comoren, inmiddels gesloten is. Dat is de nationaliteit van het eerste schip dat beschermd zal worden. Juridisch is daarmee aan alle vereisten voldaan. Wat staat er in deze overeenkomst? Vanzelfsprekend kan ik de Kamer deze overeenkomst toezenden. Zoals gebruikelijk is bij dit soort overeenkomsten, wordt deze ook in het Tractatenblad gepubliceerd.

Mevrouw Van Gennip, de heer Van Bommel en mevrouw Peters hebben gevraagd hoe wordt omgegaan met de gevangenen en in hoeverre dit afwijkt van de handelwijze van andere landen. Nederland wijkt hierin niet van Denemarken af, maar inderdaad wel van Frankrijk. Noch door Denemarken noch door Frankrijk zijn overigens gevangenen gemaakt. Zoals wij in de brief hebben geschreven, verwachten wij ook niet dat dit zal gebeuren in de operatie van Nederlandse zijde. De Fransen hadden de afspraak gemaakt dat zij gevangenen in het voorkomende geval aan Somalië zouden overdragen. Dat doen wij niet. Denemarken deed dat ook niet. Nederland neemt dus dezelfde houding aan als Denemarken. Hoe gaan wij dan wel om met eventuele gevangenen? Bij de beoordeling hiervan speelt allereerst de vraag een rol of de gedetineerden een behandeling krijgen die volgens de internationale mensenrechten voldoende is, zodat Nederland zijn internationale verplichtingen in dezen kan waarmaken. Als bijvoorbeeld de vlaggenstaat van het te beveiligen schip een EU-lidstaat is, zou een en ander veel eenvoudiger zijn dan bij een fragiele staat als Somalië. Met de betreffende landen wordt in overleg getreden. Het gaat daarbij met name om de vraag hoe het land dat de vlaggenstaat is, omgaat met het misdrijf, de aard van de verdenking enzovoorts. Die omstandigheden moeten hierbij betrokken worden. Zoals in de artikel 100-brief staat vermeld, zal in zulke concrete gevallen in overleg worden getreden met het OM over de vraag of een verdachte al dan niet kan worden overgeleverd aan een ander land. Dit heeft ook te maken met de vraag of er een uitleveringsverdrag met zo'n land is. Een dergelijk besluit is uiteindelijk de competentie van de minister van Justitie, maar dat soort overwegingen spelen een rol. Er wordt dus bekeken wat de vlaggenstaat is, hoe deze hiermee omgaat en of wij een uitleveringsverdrag met dat land hebben. Daarnaast vindt overleg plaats met het OM.

Mevrouw **Van Gennip** (CDA): Als ik het goed begrijp, wordt case-by-case besloten of een verdachte wordt uitgeleverd aan het land. Wordt dan nog een verschil gemaakt tussen de piraten, om het zo maar even te zeggen, die dus waarschijnlijk echt geweld hebben gepleegd, en eventuele vluchtelingen, die misschien opgepakt worden uit open zee en een heel ander soort status hebben?

Minister **Verhagen**: Die vluchtelingen worden niet gevangengenomen.

Mevrouw **Van Gennip** (CDA): Die worden gewoon op zee gelaten?

Minister **Verhagen**: Nee, dat is een heel ander verhaal. Nu stelt mevrouw Van Gennip een andere vraag. Als zij vraagt hoe wij met vluchtelingen omgaan, dan is dat een andere vraag dan als zij vraagt hoe wij omgaan met gevangenen, met alle respect. Ik antwoordde op de vraag inzake de gevangenen.

Ik ben graag bereid om antwoord te geven op de vraag hoe wordt omgegaan met vluchtelingen. In de zes maanden dat de WFP-schepen tot nu toe begeleid zijn door fregatten, hebben geen vluchtelingen asiel gevraagd aan boord van de begeleide dan wel de begeleidende schepen. Dat is niet het geval geweest. Misschien heeft dat ook te maken met de vele piraten: het dobberen daar is voor vluchtelingen maar relatief veilig. Vluchtelingen worden hoe dan ook niet teruggezonden naar Somalië, want dat is niet in overeenstemming met het Nederlandse asielbeleid en met de internationale verplichting tot het voorkomen van refoulement. Vluchtelingen kunnen echter ook niet aan boord van Nederlandse marineschepen een asielaanvraag indienen. Wij hebben niet het Amerikaanse systeem waarin dat mogelijk is. Mocht dit zeer hypothetische geval zich voordoen, dan zullen wij in overleg met in eerste instantie de UNHCR stappen zetten om ervoor te zorgen dat de vluchtelingen in de regio worden opgenomen. De meest voor de hand liggende landen hiervoor zijn Kenia en Djibouti, aangezien tussen deze landen en Somalië heen en weer wordt gevaren.

Verschillende leden, onder wie mevrouw Van Gennip, vroegen hoe het zit met de opvolging van deze Nederlandse missie. Door wie wordt Nederland opgevolgd? Anders dan de heer Van Bommel suggereerde, zijn wij zowel bij deze missie als bij Tsjaad van mening dat het een VN-operatie moet worden en zetten wij ons daarvoor in. Ook in het geval van Tsjaad hebben wij zeer nadrukkelijk gesteld dat de opvolging door een VN-missie moet geschieden. Weliswaar hadden de VN in het geval van Tsjaad de EU gevraagd om de missie als overbrugging in te vullen, maar ook daarbij wordt ernaar gestreefd om er een formele VN-missie van te maken.

De heer **Van Bommel** (SP): In dit geval neemt Nederland blijkens deze brief zelf het initiatief om te komen tot een VN-verband voor de opeenvolgende landen. Zo vat ik althans de voorlaatste alinea op.

Minister **Verhagen**: Zoals ik al zei, doen wij dat ook bij Tsjaad. Ook voor Tsjaad heb ik in alle discussies die wij bijvoorbeeld in het kader van de Razez hebben gevoerd, ertoe opgeroepen, zeker te stellen dat de VN zorg dragen voor een opvolging. Daartoe heb ik dus niet alleen van Nederlandse zijde opgeroepen maar ook in EU-verband. Wij hebben ons er niet voor ingezet om van de tijdelijke EUFOR-missie al formeel een VN-missie in plaats van een Europese missie te maken. De VN had indertijd aan de EU gevraagd om een Europese missie in gang te zetten omdat dat sneller kon. Ook nu doen wij dat niet. Wij beginnen aan de operatie en spannen ons er tegelijkertijd voor in om er een VN-missie van te maken in plaats van een missie op verzoek van het WFP. Zo veel verschil zit er dus niet in. Wij zijn op dit punt wel actief. Overigens schetste de secretaris-generaal van de VN in zijn laatste rapport over de situatie in Somalië een aantal scenario's voor een VN-operatie daar. In het eerste van deze scenario's wordt als mogelijke maatregel genoemd, de huidige unilaterale initiatieven van een aantal lidstaten om te vormen tot een maritieme taskforce van de VN. Daarbij sluiten wij aan.

Over de opvolging vindt op dit moment overleg plaats tussen het WFP en eventuele opvolgers. Met een drietal landen voert het WFP op dit moment gesprekken. Op dezelfde manier heeft het WFP ons benaderd om deze rol

over te nemen in de periode waarin Denemarken actief was. De contacten van deze landen met het WFP zijn in volle gang. Ik kan daarover niet al te veel zeggen, want dat is niet aan mij. Gelet op die contacten, gaan medewerkers van het WFP er wel van uit dat een opvolger van Nederland zal worden gevonden, zodat ook na juni 2008 bescherming voor de WFP-transporten beschikbaar zal zijn.

Gevraagd werd hoe de situatie in Somalië zelf is. Met name de heer Van Baalen vroeg wat onze appreciatie daarvan is. Mevrouw Peters voegde enige kritische observaties toe ten aanzien van Ethiopië en de VS. De regering in Somalië biedt enig licht in vergelijking met de voorgaande situatie. Recent is een begin gemaakt met gesprekken tussen vertegenwoordigers van de oppositie en de Somalische overgangsregering. Deze overgangsregering stelt zich dus wat constructiever op. Met name de nieuwe premier heeft nogal wat openingen geboden. De secretaris-generaal van de VN heeft duidelijk aangedrongen op het gebruiken van wat hij noemde de huidige «window of opportunity» voor Somalië, gelet op de positie van de nieuwe overgangsregering. Ik sluit mij daarbij aan. Ik zeg toe dat ik er ook binnen EU-verband op zal aandringen dat de EU deze openingen voor dialoog waar mogelijk zal ondersteunen, want ik ben het eens met de observatie van de secretaris-generaal van de VN.

Mevrouw Peters vindt het in relatie tot de bescherming zeer zorgwekkend wat Ethiopië doet. Ook wat de VS doen, baart haar zorgen. Het is duidelijk dat de aanwezigheid van Ethiopische troepen in Somalië voor nogal wat problemen zorgt, onder meer vanwege het feit dat een belangrijk deel van de oppositie deze aanwezigheid als zeer ongewenst beschouwt. Om die reden zal het vertrek van de Ethiopische troepen kunnen bijdragen aan het politieke proces dat ik net schetste, of althans de mogelijkheid daartoe. Door velen wordt gesteld dat de Ethiopische troepen in hun optreden verantwoordelijk zijn voor ernstige schendingen van mensenrechten. De Ethiopische regering is daarop door mij in bilaterale gesprekken aangesproken. Ook de heer Koenders heeft dat gedaan. Hij zal daarvan nader verslag kunnen doen omdat hij recentelijk in Ethiopië is geweest.

Ik ben absoluut van mening dat de observatie van mevrouw Peters ten aanzien van de VS geen juiste is. Om te beginnen is de VS een buitengewoon grote donor in Somalië, juist wat betreft de humanitaire hulp. De inzet van de VS in Somalië is dus veel breder dan alleen de bemoeienis in het kader van de strijd tegen het terrorisme. Het is waar dat de inzet zich mede richt op de bestrijding van het terrorisme. Daarover zijn afspraken gemaakt tussen de VS en de overgangsregering. Juist het optreden van de VS als grote donor van humanitaire hulp heeft naar mijn mening een positief effect en kan bijdragen aan een positief klimaat voor het welslagen van het politieke proces dat ik schetste.

Hiermee ben ik naar mijn mening op ruimhartige wijze ingegaan op de vragen van de Kamer.

De **voorzitter**: De kwalificatie zult u in tweede termijn horen van de Kamer.

Minister **Van Middelkoop**: Voorzitter. Het escorteren van schepen behoort tot de kerntaken van de Koninklijke Marine. De marine is daar zowel personeel als materieel bijzonder goed toe uitgerust. Ik kan u ook persoonlijk zeggen dat vertrouwen in de Hr.Ms. Evertsen alleszins gerechtvaardigd is. Ik mocht anderhalve maand geleden het genoegen smaken om enkele uren op het schip door te brengen, dobberend op de Middellandse Zee. Ik voer er met een klein vlot naartoe. Bij het schip aankomen, keek ik omhoog. Ik was onder de indruk van de afschrikwekkende hoogte. Het is een behoorlijk indrukwekkend schip. Wij praten over ongeveer 170 manschappen en de boarding teams.

Collega Verhagen heeft al meer dan voldoende gezegd over de taak van de Evertsen. Ik voeg toe dat er morgen, als dit debat goed afloopt, een

overdrachtsceremonie zal plaatsvinden in de haven van Mogadishu. Kort daarna zal de Hr.Ms. Evertsen samen met het Deense fregat en het WFP-schip richting Merka varen. Dan zitten wij midden in Somalië. Tijdens die tocht zal circa drie dagen een schip met WFP-goederen worden geëscorteerd. De bemanning van de Hr.Ms. Evertsen zal informatie uitwisselen met de bemanning van het Deense fregat. Op 9 april zet het Deense fregat koers naar Denemarken en zijn wij nationaal verantwoordelijk.

De Hr.Ms. Evertsen is een luchtverdedigings- en commandofregat, uitgerust met een Lynx-boordhelikopter, inclusief boordvliegploeg, een beveiligingsteam van de Unit Interventie Mariniers en een tolk. Mevrouw Peters gaf, toen zij een vraag ging stellen over de omvang van het beveiligingsteam, al aan dat daar om redenen van veiligheid geen mededelingen over worden verstrekt. Op dit moment is dat niet het geval, maar zo nodig zal een schip als de Evertsen twee WFP-schepen kunnen begeleiden. Er is door Nederland dus voldoende capaciteit geleverd.

Het fregat zal een veiligheidszone rond de WFP-schepen creëren. Als een ander schip zich binnen die zone begeeft, zal het schip worden verzocht, de zone te verlaten. Dat zal gebeuren met de reguliere scheepscommunicatie. Als daarop niet wordt gereageerd, dan kan gereageerd worden met waarschuwingslichten, waarschuwingsschoten en andere vormen van aanmaning. Het laden en lossen is een verantwoordelijkheid van het WFP. De Evertsen blijft net als het Deense schip even buiten de kust. Het is aan het WFP om het WFP-schip te laden en te lossen.

Ik dank de heer Van Dam voor zijn steun. Hij zei dat het een kleine, maar belangrijke bijdrage was. Dat is waar, maar het is ook een afdoende bijdrage. Nederland voldoet geheel aan de vraag van het WFP, van de VN. De heer Van Bommel stelde een vraag over de kustwacht. De statelijke structuren die nodig zijn om een kustwacht op poten te zetten, zijn op dit moment niet echt aanwezig. Laten wij hopen en erop vertrouwen dat ooit het moment daar zal zijn dat het land over een kustwacht beschikt.

De heer Van Bommel stelde ook een vraag over de CTF-150. Vooraf wijs ik erop dat deze operatie niets te maken heeft met de operatie waarover wij nu spreken. In Bahrein, waar het United States Naval Central Command (USNCC) is gehuisvest, hebben wij vanaf 2001 één of twee militairen. Dat was belangrijk als liaisonfunctie in de periode dat wij in Irak zaten. Dat was ook belangrijk toen Nederland met drie schepen deelnam aan OEF in de Indische Oceaan. Op dit moment hebben wij niet een dergelijke bijdrage aan OEF. Er zitten nog twee militairen op het USNCC, dat overigens niet uitsluitend een taak voor CTF-150 heeft, maar ook andere taken vervult.

De heer Van Baalen dank ik voor zijn constructieve opstelling.

De heer Brinkman heeft een antwoord gekregen op het punt van de financiën. Ik kan slechts zeggen dat de financiering is geregeld conform de afspraken tussen de HGIS-bewindvoerder, de minister van Buitenlandse Zaken, en de minister van Defensie. De additionele kosten kan ik declareren binnen de HGIS-formule. Dat zal ook hier gebeuren.

De heer **Brinkman** (PVV): Hoe zit het met die vaste kosten?

Minister **Van Middelkoop**: De kosten die voortvloeien uit de deelname aan een operatie, kan ik declareren bij HGIS. Dat geldt ook voor ISAF. Een aantal vaste kosten, het onderhoud en de afschrijving van het schip, horen natuurlijk binnen de Defensiebegroting. Nogmaals, hierin onderscheidt deze operatie zich niet van welke andere operatie dan ook.

De heer **Brinkman** (PVV): Is het volgens de geldende regels niet mogelijk om ook die kosten als non-ODA-kosten te bestempelen?

Minister **Van Middelkoop**: Niet volgens de geldende regels.

De heer **Brinkman** (PVV): Moeten wij dan die regels niet wijzigen?

Minister **Van Middelkoop**: Als ik goed geluisterd heb, heeft minister Verhagen daar al ruim en uitvoerig antwoord op gegeven, ook met aanroeping van de vorige minister voor Ontwikkelingssamenwerking, die internationaal een aantal dingen heeft veranderd. Als het schip in Den Helder ligt, dan hebben wij ook kosten. Voor die kosten draaien wij ook op. Als het schip voor de Somalische kust vaart, lijkt mij dat ook vrij normaal.

De heer Brinkman heeft ook een vraag gesteld over de rules of engagement. Stel dat Nederlandse eenheden bij een achtervolging in de territoriale wateren van Somalië terechtkomen, vallen zij dan onder de Nederlandse jurisdictie? Het antwoord op die vraag is: ja. Ik voeg er wel aan toe dat achtervolging niet waarschijnlijk is. Wij hebben echt een afschrikwekkende werking. Het gaat om het voedselschip. Dat moet in Somalië komen. Wij zijn er dus niet om de piraterij met wortel en tak uit te roeien. Zelfs OEF heeft dat mandaat niet. Wij hebben een humanitaire taak, te weten het begeleiden van voedselkonvoien.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Het is mij bekend dat het niet de taak is om piraterij als zodanig aan te pakken, maar is het niet van belang dat er een achterliggende inzet is om de piraterij bij de bron aan te pakken? Ik bedoel dat niet zozeer vanuit het oogpunt van de defensie-inzet, als wel vanuit een punt dat er politiek mee verbonden is. Moet de achterliggende problematiek niet ook worden aangepakt?

Minister **Van Middelkoop**: Het kost mij niet zo veel moeite om die vraag met een eenvoudig «ja» te beantwoorden. De verwezenlijking, de uitvoering daarvan is natuurlijk nogal ingewikkeld. Laten wij reëel zijn: voor de Nederlandse kust vindt geen piraterij plaats. Waarom? Omdat Nederland een redelijk fatsoenlijk land is met een kustwacht enzovoorts. Waarom vindt het wel plaats voor de Somalische kust? Omdat Somalië voor een deel een «failed state» is, omdat daar geen centraal beheersapparaat is dat dit kan voorkomen. In die zin was de vraag van de heer Van Bommel niet helemaal illusoir. Als je een kustwacht hebt, heb je de instrumentatie om piraterij aan te pakken. Dat er piraterij is, zegt iets over het gezagsvacuüm dat daar bestaat. Nogmaals, het is een algemene wenselijkheid. De verantwoordelijkheid van Nederland strekt zich hiertoe niet uit. Dat is ook niet het verzoek van de VN of van het WFP.

Er is dagelijks contact tussen het hoofd van de operationele dienst van de Hr.Ms. Evertsen en de coördinator van het WFP in Nairobi.

De rechtsbasis voor het optreden ligt in een combinatie van strafrecht op volle zee en de toestemming van Somalië in de territoriale wateren. Op basis hiervan mag geweld worden toegepast om een aanval of een onmiddellijk dreigende aanval af te slaan. Iets verdergaand is preëemptief optreden. Maar dan kom ik al aardig in de buurt van de vraag over het achtervolgen. Dat preëemptief optreden vereist echt een ruimere rechtsbasis, die niet is geformuleerd en ook niet door de VN is gevraagd. Preëemptief optreden, achtervolgen enzovoorts valt buiten de eigenlijke taak en opdracht van het fregat. Nogmaals, de taak van het fregat is het begeleiden van WFP-schepen met hulpgoederen naar Somalië.

De heer **Van Baalen** (VVD): Is optreden vanaf het fregat op land uitgesloten?

Minister **Van Middelkoop**: Ja, dat is uitgesloten. Ik zal het expliciteren. Ik heb zo-even gezegd dat vlak voor de kust – ik denk een mijl of twee – het escorteren ophoudt. Dan neemt het WFP de volledige verantwoordelijkheid voor het laden en lossen, voor de contacten met het land.

De heer **Van Bommel** (SP): Op het land doen zich natuurlijk wel problemen voor. Op enig moment is er wel de verantwoordelijkheid van het WFP, maar door slechte communicatie met de lokale overheid ontstaan er problemen. Er wordt voedselhulp van de lokale bevolking gestolen en geroofd.

Minister **Van Middelkoop**: Het is helder waar wij nu over spreken: een verzoek aan de Nederlandse regering voor een fregat. Zoals de heer Van Bommel weet: fregatten varen op zee en kunnen moeilijk met een taak op het land worden belast. Dat er daar ook problemen zijn, is duidelijk, maar dat is een verantwoordelijkheid van het WFP.

Minister **Koenders**: Voorzitter. Ook voor de minister voor Ontwikkelings-samenwerking is dit een belangrijke missie. Zoals de minister van Defensie zojuist zei, is de missie afdoende, essentieel en tamelijk uniek. Het komt niet erg vaak voor dat het WFP vraagt om een escorte. Ik ben blij dat de Nederlandse regering dit voorstel aan de Kamer kan voorleggen. Het is van direct belang voor grote aantallen vluchtelingen. Ik denk dat iedereen daar duidelijkheid over gecreëerd heeft.

Het is misschien zelfs overdreven om Somalië een falende staat te noemen, het is eigenlijk geen staat. Het kent beperkte gebieden met een zekere mate van stabiliteit, zoals Puntland, maar over het algemeen kunnen wij nauwelijks van staatsstructuren spreken. De instabiliteit is sinds 1992 zeer groot. Iedereen die de geschiedenis heeft gevolgd, weet dat het land nog steeds een gevangene van het verleden is. In 1992, 1993 heeft er een VN-missie plaatsgevonden die jammerlijk mislukt is.

Ik vind het erg nodig dat dit gebeurt. Er is sinds 2007 een sterke verslechtering van de situatie, vooral in en rond Mogadishu. Daar vindt verreweg de meeste strijd plaats. Het aantal vluchtelingen is fors gestegen. Precieze aantallen zijn niet bekend, maar de cijfers gaan in de richting van een stijging van 400 000 naar 1 000 000. Het zijn mensen die uit Mogadishu naar het noorden trekken. De stad is voor een groot gedeelte verlaten. Wij hebben een grote hoeveelheid extra mensen, ongeveer 1,5 miljoen, die van humanitaire hulp afhankelijk zijn.

Het is belangrijk dat de voedseltransporten over zee komen. Over land is het onmogelijk vanuit de plekken waarvandaan het voedsel moet worden gebracht. Er zijn geen vrachtwagens en de wegen zijn moeilijk. De zee is verreweg de beste weg om de spullen in het land te krijgen. Wij weten dat de zee tot de meest gevaarlijke wereldwijd behoort. Vandaar het belang en de grote urgentie van deze missie. De missie kan in die zin direct levens redden. De situatie in Somalië is daarmee niet opgelost, maar het is wel een essentiële en noodzakelijke voorwaarde. In de afgelopen periode hebben 40 organisaties de alarmbel geluid: vergeet de strijd in Somalië niet. Het dreigt inderdaad een beetje een vergeten conflict te worden. Met de Nederlandse bijdrage wordt opnieuw aandacht voor het probleem gevraagd.

Het is opvallend dat de 40 organisaties gezamenlijk een verklaring hebben opgesteld. Apart durfde men het niet. Men heeft directe problemen met de toegang ter plekke. Ook de afgelopen dagen hebben wij weer berichten gekregen van kidnapping van mensen die de hulp niet ter plekke kunnen brengen. Het betekent inderdaad dat wij er niet zijn als wij het alleen via de zee doen, maar het is wel een essentiële voorwaarde. Er zijn andere elementen nodig, zoals verbetering van de situatie op de grond. Het WFP heeft grote ervaring. Het transport vindt plaats met vrachtwagens, hetgeen zeer gevaarlijk is. Er wordt een soort borgsysteem met de transporteurs gehanteerd. Zij krijgen geld als het spul afgeleverd is. Het is een soort verzekering van de aankomst van de goederen, maar het is zeker niet voldoende. Het is van belang dat opnieuw tijd wordt gewonnen voor een politieke oplossing.

Het WFP heeft een cashflowprobleem als gevolg van de hoogte van de voedselprijzen. Internationaal is sprake van een forse stijging van de voedselprijzen. In 2007 gaat dat in de richting van 30% à 40%. Naast de humanitaire hulp specifiek voor Somalië – Nederland is een grote donor en heeft zijn bijdrage zelfs verhoogd – dragen wij bij aan extra gelden voor het WFP om de algemene problematiek op te lossen. Dit staat los van wat er in Somalië aan de hand is en nodig is. In Somalië hebben wij in 2007 ongeveer 9 mln. uitgegeven aan humanitairehulpactiviteiten. Dat was meer dan gepland, vanwege de verslechterde situatie en de vluchtelingen- en ontheemdenproblematiek. Ik heb die problematiek in Jemen zelf kunnen aanschouwen, omdat ik vanwege veiligheidsproblemen niet in staat was om naar Somalië te gaan. Er zijn ook deze week weer rapporten uitgekomen over de enorme hoeveelheid mensen die omkomen in bootjes tussen Somalië en Jemen. Deze operatie zal geen bijdrage aan de terugdringing daarvan kunnen leveren, maar het geeft wel de noodzaak aan om mensen in Somalië zelf te helpen.

Nederland levert een bijdrage aan OCHA, UNHCR, WFP en Unicef. De extra bijdrage ging naar UNHCR (1 mln. voor de opvang en bescherming van ontheemden in Somalië) en naar OCHA (3 mln. voor het Humanitarian Relief Fund). Daarnaast financieren wij een vijftal ngo's, die het zeer zware en risicovolle werk doen. Wij hebben 8 mln. gereserveerd voor humanitaire hulp aan Somalië voor soortgelijke organisaties. Naar aanleiding van het bezoek aan Jemen hebben wij € 500 000 beschikbaar gesteld voor de opvang van mensen in Jemen. Jemen is een straatarm land, dat steeds meer mensen opvangt. Dat gebeurt overigens niet op een manier die ons erg bevalt. Wij zijn bereid om de mensen in die moeilijke situatie te helpen. Mocht de humanitaire situatie in Somalië de komende tijd aanmerkelijk verslechteren, dan zullen additionele middelen worden overwogen.

De heer Van Bommel vroeg wat de EU doet. Inderdaad hebben de ministers voor Ontwikkelingssamenwerking op Nederlands initiatief gezegd: Somalië dreigt echt een vergeten conflict te worden. Er hoort veel meer politieke en ontwikkelingspolitieke aandacht aan te worden besteed. Louis Michel is erheen geweest om het opnieuw op de agenda te zetten, samen met de speciale vertegenwoordiger van de VN, de heer Abdallah. Geprobeerd wordt om de dialoog tussen de oppositie en de nieuw benoemde premier, over wie wat positiever gedacht wordt en die openstaat voor gesprekken met de oppositie, te versterken. Het is onderdeel van een ontwikkelingssamenwerkingsprogramma. In totaal gaat het om 70 mln. van de EU. Daarvan gaat 14,8 mln. in de richting van de genoemde onderwerpen. Het geld is niet eenvoudig te besteden. Goed besturen waar nauwelijks een overheid is, dialoog, ondersteuning van het vredesproces, opbouw van instituties is daar een heidens karwei. Het overige geld gaat voornamelijk naar gezondheidszorg, ontmijning, onderwijs, water en sanitatie, voornamelijk in de gebieden die te bereiken zijn. Somalië is een groot land met een paar delen waar wat stabiliteit is. Daar kun je dit soort dingen doen. Met het ECHO-programma probeert de EU humanitaire hulp te verlenen.

Ethiopië zit ermee dat het land in Somalië aanwezig is. Men zou er heel graag weg willen, maar wat gebeurt er dan in Somalië? Om die reden is de versterking van AMISOM van belang. Nederland ondersteunt dat via de «peace facility». Het is duidelijk dat de situatie buitengewoon ingewikkeld is. Het is een regionaal probleem. Wij hebben de Ethiopische regering aangesproken op de mensenrechtenschendingen, ook door het Ethiopische leger. Het is een slechte zaak dat dit gebeurt. Het is zeer de vraag of de Ethiopische aanwezigheid stabiliserend of destabiliserend werkt. Een oplossing kan slechts worden gevonden als de nieuwe premier met de oppositie spreekt. Wij hebben in Eritrea met de oppositie gesproken. Wij wilden weten of men bereid was, met de overgangsregering te spreken. De grote vraag was: is het daarvoor nodig dat die Ethiopische troepen

weg zijn? Ik vond het goed dat de Nederlandse regering naar aanleiding van de discussies met Eritrea over ontwikkelingssamenwerking met deze mensen heeft gesproken. Het is duidelijk geworden dat er wel beweging zit. Het is de enige beweging die mogelijk is. Ik ben er niet bij voorbaat heel optimistisch over, maar het is de enige weg die begaan kan worden. De Nederlandse regering versterkt het proces waar mogelijk. Het is een regionaal probleem. Het is duidelijk dat er in Somalië belangen van Eritrea en van Ethiopië zijn. Alleen een regionale oplossing is mogelijk. Naast onze inspanningen voor het WFP en de VN, is het belangrijk dat wij de Europese rol versterkt blijven bedienen. Europa kan daar een belangrijker rol spelen. Er zijn andere posities ingenomen door de VS en een aantal krachten in de regio. Via die geïntegreerde kant van hulp en politieke dialoog kunnen wij een stukje verder komen. De bijdrage die wij nu via het fregat leveren, laat zien dat het conflict in Somalië niet vergeten wordt.

De **voorzitter**: Aan de orde is de tweede termijn.

Mevrouw **Van Gennip** (CDA): Voorzitter. Wij verwelkomen het feit dat er een overeenkomst is tussen de regering van Nederland en die van Somalië. Het is een noodzakelijke voorwaarde. Wij zijn blij met de toezegging van de minister dat hij de overeenkomst aan de Kamer zal toezenden. Het is goed dat er duidelijkheid is over de gevangenen. Zij zullen niet aan de Somalische regering worden overgedragen. Vluchtelingen zullen niet naar het land worden teruggestuurd. Het is ook goed dat er duidelijkheid is over de opvolging. Het WFP en niet Nederland verzorgt de opvolging.

De heer **Van Dam** (PvdA): Voorzitter. De ene openstaande vraag, naar de overeenkomst tussen de regeringen, is afdoende beantwoord. Mijn fractie staat niets in de weg om steun aan deze missie te verlenen.

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter. Ik ben het eens met de constatering van mevrouw Van Gennip over de duidelijkheid die de beantwoording heeft opgeleverd. Ik heb mijn opmerkingen over de kustwacht met het oog op de lange termijn gemaakt. Een situatie als deze kan niet tot in lengte van dagen voortduren. Er zijn ook regionale oplossingen denkbaar, bijvoorbeeld door het versterken van kustwachtfaciliteiten van andere landen in de regio. Wat wij nu inzetten, is heel zwaar, grof. Gezien de risico's die eraan verbonden zijn, snap ik het, maar het geeft ook aan dat het een belasting voor de krijgsmacht is die ook niet tot in lengte van dagen is vol te houden.

Ik heb opmerkingen gemaakt over wat er op het land gebeurt. Dat deed ik niet om een Nederlandse verantwoordelijkheid op dit punt voor te stellen. Ik constateer gewoon dat er problemen op het land zijn. Daar kunnen wij onze ogen niet voor sluiten. Het zou zot zijn als Nederland een behoorlijke militaire bijdrage levert voor de route op zee om vervolgens de ogen te sluiten voor de situatie op het land. Er moet misschien sprake zijn van extra druk op de regering van Somalië, wat die dan ook voorstelt, om ervoor te zorgen dat er voor het vervoer op land meer garanties komen. OCHA heeft bezorgdheid geuit over het roven van de goederen die op het land zijn aangekomen. Op de website van de VN wordt gesuggereerd dat er medeplichtigheid is van een districtscommissaris. Hij zou de bevolking hebben aangezet om voedsel van het WFP te roven. Dat kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn. Onze belangstelling mag niet ophouden op het moment dat de militaire bijdrage ophoudt.

De heer **Van Baalen** (VVD): Voorzitter. De regering heeft adequaat geantwoord op de diverse vragen. Er is één punt blijven liggen. Is de Somalische regering in staat om de voorwaarden van de overeenkomst na te

komen? Ik denk dan niet alleen aan het betreden van de territoriale wateren, maar ook aan gevangenen en vluchtelingen die teruggeleverd worden.

De heer **Brinkman** (PVV): Voorzitter. Ik dank de ministers voor de beantwoording. Voor ons is de scheiding ODA/non-ODA van belang. De minister van Defensie zei dat een schip in Den Helder ook geld kost. Dat is waar, maar als het schip uitvaart en een liter diesel verknalt, dan moet dat niet op het budget van Defensie rusten, maar op dat voor Ontwikkelingssamenwerking. Daar is geld zat. Voor ons is dit een principieel punt. Het is een belangrijke operatie, waar wij het nut van inzien, maar wij willen geen precedent scheppen.

Mevrouw **Van Gennip** (CDA): Hoorde ik u het woord «verknalt» gebruiken? Vindt u het eigenlijk grote onzin dat wij daar voedseltransporten gaan beschermen?

De heer **Brinkman** (PVV): Ik heb gezegd dat ik het een nuttige operatie vind. Ik vind het van belang dat het ministerie van Defensie, dat het qua budget in dit kabinet al heel moeilijk heeft, niet voor dit soort acties wordt ingezet. Al het geld dat daarvoor gebruikt wordt – ik geef toe dat «verknalt» geen net woord is – moet ten laste van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking komen.

De heer **Van Baalen** (VVD): Er spelen twee zaken. Wat betaalt Defensie en wat betaalt de rest? Volgens mij is dat goed geregeld. Ik heb nog wel wat noten op mijn zang over wie «de rest» is: de heer Koenders of de heer Verhagen. Maar dat is een andere zaak. Volgens de antwoorden betaalt Defensie in geen geval het gelag. Dat lijkt mij voor u een belangrijk punt.

De heer **Brinkman** (PVV): Op het moment dat het schip uitvaart, gaat men extra kosten maken.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Voorzitter. Ik ben blij met de verhelderende antwoorden van de regering. Er blijft een verschil van mening bestaan over de rol die de VS spelen in de oorlog tegen terrorisme. Ik juich de humanitaire poot toe, maar de oorlog tegen terrorisme heeft wel implicaties. Het vocabulaire van de oorlog tegen terrorisme schijnt te werken als een carte blanche voor Ethiopische en Somalische troepen om misdadig en mensenrechtenschendend op te treden tegen oppositiegroepen.

Twee van mijn vragen zijn nog niet beantwoord. Er zijn berichten van de VN, op het niveau van de secretaris-generaal zelf, en van ngo's dat het met name Somalische en Ethiopische troepen zijn die de hulpkonvoien hinderen. Is de regering bereid om in haar contacten met beide landen aan te dringen op beëindiging van deze activiteiten? OEF heeft een maritieme poot. De beantwoording van de schriftelijke vraag hierover heb ik niet helemaal begrepen. De schepen zijn er al. Kunnen ze geen grotere rol spelen in het beschermen van WFP-voedselkonvoien?

Mevrouw **Wiegman-van Meppelen Scheppink** (ChristenUnie): Voorzitter. Mevrouw Van Gennip heeft de toezeggingen mooi samengevat. Voor mij waren het de belangrijkste zaken om in eerste termijn te horen. Resteert een vraag naar de invloed van de weersomstandigheden. Het is natuurlijk een typisch Nederlandse vraag, maar toch. Minister Koenders sprak van een heidens karwei toen hij het had over het zorgen voor bestuurlijke stabiliteit. Deze humanitaire bijdrage beschouwt de ChristenUnie als een heel belangrijke en waardevolle christelijke deugd.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Ik dank de bewindslieden voor hun duidelijke beantwoording. In eerste termijn heb ik al aangegeven dat het om een waardevolle operatie gaat. De antwoorden bevestigen dat alleen nog maar.

Wij hadden al een interruptiedebatje over het aanpakken van de piraterij bij de bron. De minister van Defensie wees erop dat het een falende staat is. De minister voor Ontwikkelingssamenwerking deed er nog een schepje bovenop: het is meer land dan staat. Dat moge zo zijn, maar uit de beantwoording blijkt dat er genoeg staat is om OEF tegen te houden binnen de territoriale wateren van Somalië. Ik vind dat een ongewenste situatie. Tot mijn verrassing heb ik zelfs GroenLinks aan mijn zijde om OEF actiever te laten optreden.

Eigenlijk is een formele VN-operatie wenselijk. Als het echt een VN-operatie wordt, kan dat een financiële regeling voor deelnemende landen betekenen. Maar ook voor de afstemming en de organisatie is het beter dan met de huidige regeling: telkens een ander land voor een kortere periode.

Minister **Verhagen**: Voorzitter. Ik dank de leden van de Kamer voor de waarderende woorden voor de beantwoording door de regering. Ik ben het met de heer Van der Staaij eens dat het de voorkeur zou verdienen dat het een VN-operatie was, waarin niet iedere drie maanden naar een opvolger moet worden gezocht. Ik zie dan even af van het feit dat je ook in VN-kader naar opvolgers moet zoeken. Het zou een iets omlijnder kader geven. Nogmaals, het WFP voorziet geen problemen voor de opvolging. Het is in gesprek met drie landen.

De heer Van Baalen verwees naar afspraken. Met de interim-regering is afgesproken dat zij niets te maken heeft met eventuele gevangenen. Deze mensen zullen niet aan Somalië worden uitgeleverd. Daarnaast speelt de rechtspositie van onze militairen. Die is gewoon goed geregeld. Daar kan de heer Van Baalen / de Kamer van op aan.

Mevrouw Peters sprak zich waardender uit over de zeezijde dan over de landzijde van de oorlog tegen het terrorisme. Zij vroeg om een robuuster optreden en om een uitgebreider mandaat.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Als de OEF-schepen zich ook voor humanitaire activiteiten inzetten, dan is het natuurlijk geen oorlog tegen terrorisme, maar een humanitaire activiteit.

Minister **Verhagen**: Als een burger beschermd wordt tegen terrorisme, is dat volgens mij een buitengewoon humanitaire activiteit. Maar goed, dat is een algemene observatie. Ik waardeer het optreden van Amerikaanse troepen anders dan mevrouw Peters. Het kan op geen enkele wijze voor Ethiopië een excuus zijn om gewelddadiger op te treden. Ethiopië heeft niets te maken met de oorlog tegen het terrorisme. Het land zit daar in het kader van de Afrikaanse missie. Wij hebben kritiek op het optreden van de Ethiopische troepen. Wij hebben die kritiek ook overgebracht aan Ethiopië. Het kan niet zo zijn dat het land aan de aanwezigheid van Amerikanen een excuus ontleend om voedselkonvoien te beroven. Dat is volstrekt niet aan de orde.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): De minister maakt het voor mij gemakkelijk om het met hem eens te zijn als hij vooral zijn laatste opmerking beklemtoont. Het geeft voor de Ethiopische troepen geen pas om hulpkonvoien te beschouwen als collaborateurs met de islamisten. Als de minister de berichten die ik krijg, ook ontvangt, moet hij de Ethiopische regering en de Somalische president daarop aanspreken. Ook van Somalische troepen wordt gezegd dat ze zich om deze reden tegen hulpkonvoien aan bemoeien.

Minister **Verhagen**: Het antwoord is in beide gevallen «ja».

Minister **Van Middelkoop**: Voorzitter. De Koninklijke Marine geeft beschermingsgaranties voor alle weersomstandigheden, zo zeg ik tegen mevrouw Wiegman.

De heer Van Bommel sprak weer over de kustwacht. Ik val hem graag bij als hij zegt dat een fregat zwaar materieel is. In Nederland zetten wij geen fregatten in voor de kustwacht; dat is veel te duur. Maar goed, wij zijn daar niet als kustwacht, wij zijn daar voor de taken die wij al verschillende keren hebben benoemd. Met de heer Van Bommel hoop ik dat er een situatie komt die veel normaler is, waarbij er wel een kustwacht is voor die buitengewoon lange kust.

Ik bewonder de hardnekkigheid waarmee de heer Brinkman probeert mij nog wat extra geld te verschaffen en dat geld te halen uit de zakken van anderen. Op mijn beurt probeer ik met enige hardnekkigheid de heer Brinkman, de PVV-fractie, eindelijk een keer zo ver te krijgen dat zij steun geeft aan een artikel 100-brief van dit kabinet. Het zit mij nog altijd niet lekker dat de PVV-fractie geen steun gaf toen wij die vroegen voor de verdergaande strijd tegen de taliban. Ook in het geval van Tsjaad kwam er geen steun. Maar misschien lukt het nu. Het zou kunnen helpen dat ik hier verklaar dat alle missiegerelateerde kosten door de minister van Defensie kunnen worden gedeclareerd bij HGIS, inclusief de brandstof. Mooier kunt u het niet hebben, mijnheer Brinkman.

Mevrouw Peters en de heer Van der Staaij verkeren in elkaars goede gezelschap. Nogmaals, OEF heeft niets met deze missie te maken. Operationeel en qua mandatering staat OEF hier los van. OEF is om totaal andere redenen in het leven geroepen. Belangrijk is dat OEF de territoriale wateren van Somalië niet in mag. Wij mogen dat wel. Om die reden is de overeenkomst gesloten waar collega Verhagen al over heeft gesproken. Het gaat om een zelfstandige missie van Frankrijk, Denemarken en nu Nederland ter begeleiding van voedselkonvoien.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Ik snap de situatie met de OEF-schepen nog niet helemaal. In het antwoord op vraag 25 staat dat de Veiligheidsraad een oproep doet aan alle landen die om welke reden dan ook militaire schepen in de buurt hebben, om in actie te komen om de piraten te bestrijden. In het antwoord op vraag 7 staat dat de maritieme poot van OEF wel degelijk het mandaat heeft om piraterij in de buurt te bestrijden. Dan zou je dus denken dat OEF-schepen kunnen optreden tegen piraten in de buurt van Somalië.

Minister **Van Middelkoop**: De maritieme poot van OEF, waar wij ook deel van hebben uitgemaakt, is omvangrijk en bestrijkt een veel groter gebied dan het gebied dat relevant is voor de missie waar wij nu over spreken. Die macht is vrij afschrikwekkend. Op basis van internationaal recht heeft de VN niet alleen het recht, maar ook de plicht om een ieder die over de vermogens beschikt, op te roepen om piraterij af te schrikken. Dat staat helemaal los van de operatie waar wij nu over praten, van de steun die wij aan de Kamer vragen. Wil je voedselkonvoien effectief begeleiden, dan moet je de territoriale wateren in. Daar komen de OEF-schepen niet in. In de schriftelijke beantwoording hebben wij uitgelegd dat in open water in algemene zin schepen altijd een internationaalrechtelijke plicht hebben om piraterij tegen te gaan. Voor dat deel van de wereld is een oproep van de VN, nog afgezien van het belang voor de VN/het WFP, alleszins te begrijpen.

Minister **Koenders**: Voorzitter. Met elke opmerking die ik nog maak, loop ik het risico dat ik de kans verklein dat de PVV-fractie deze missie steunt. Er gaat vele malen meer geld naar Somalië en naar hulpgoederen dan naar deze missie.

Het is een groot probleem dat velen in Somalië humanitaire hulpverlening onmogelijk maken. Ik heb geen specifieke aanwijzingen dat dat aan bepaalde partijen ligt, of dat nu de clanleiders zijn of een aantal mensen die vooral in het zuiden van Somalië betrokken zijn bij de Unie van Islamitische Rechtbanken of andere groeperingen, of Ethiopische troepen. De oproep van de Nederlandse regering, van het WFP en van alle partijen is duidelijk. Humanitaire hulp zal ter plekke moeten komen. Dat kan alleen maar door ervoor te zorgen dat de hulp via de zee aankomt. Het WFP heeft grote ervaring om zo veel mogelijk te voorkomen dat het misgaat op land. Daarnaast wordt op verschillende manieren gewerkt aan een politieke oplossing.

De **voorzitter**: Wij komen toe aan de derde termijn. Gelet op artikel 100 van de Grondwet verzoek ik u om uit te spreken of u al dan niet instemming kunt verlenen aan het besluit van de regering om van eind maart tot eind juni 2008 het luchtverdedigings- en commandofregat Hr.Ms. Evertsen in te zetten voor bescherming tegen piraterij van humanitairehulp-transporten van het WFP over zee naar Somalië.

Mevrouw **Van Gennip** (CDA): Voorzitter. De bescherming van de voedseltransporten van het WFP is een belangrijke, essentiële opdracht. De CDA-fractie kan dan ook instemmen met de inzet van ons fregat en wenst de militairen sterkte, wijsheid en een behouden thuiskomst toe.

De heer **Van Dam** (PvdA): Voorzitter. Deze missie is net als de missie naar Tsjaad, waarover wij vorige week spraken, een missie die duidelijk en meteen effect heeft. Er worden direct humanitaire noden mee gelenigd. De missie helpt direct voor mensen die in nood verkeren. De missie is op een verantwoorde manier ingericht en heeft de volle steun van mijn fractie.

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter. De SP-fractie vindt dit een belangrijke missie. Zij denkt dat met deze bescheiden bijdrage een wezenlijke ondersteuning geleverd kan worden aan het leveren van humanitaire hulp aan een bevolking die dat bijzonder nodig heeft. Wij stemmen in met de missie en wensen de Nederlandse militairen een succesvolle missie toe en een behouden terugkeer.

De heer **Van Baalen** (VVD): Voorzitter. De VVD is overtuigd van het nut van deze missie en stemt in met het kabinetsbesluit. Wij wensen onze militairen een succesvolle missie toe.

De heer **Brinkman** (PVV): Voorzitter. Dit is een belangrijke operatie tegen internationale piraterij. Voedseltransporten voor de bevolking stelen is een weerzinwekkende daad. Met de belofte dat geen liter diesel op het budget van Defensie drukt en hopende dat bij dit soort operaties in de toekomst ook alles op het miljardenbudget van de heer Koenders gaat drukken, kunnen wij instemmen met de operatie.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Voorzitter. De GroenLinks-fractie is verheugd dat zij met deze missie kan instemmen. Zij is overtuigd van de grote noodzaak ervan. Het fregat kan een nuttige rol spelen. Wij wensen de troepen er veel succes bij.

Mevrouw **Wiegman-van Meppelen Scheppink** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik zou de hartelijke instemming van mijn fractie met deze missie willen betuigen. Ik wens de deelnemers heel veel sterkte, wijsheid en Gods zegen toe.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Ook de SGP-fractie steunt de missie van harte. Wij wensen de militairen alle goeds toe bij het uitvoeren van hun taak.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de fracties van D66 en de PvdD, alsmede het lid Verdonk, niet aanwezig zijn bij dit algemeen overleg. De aanwezige leden van de overige fracties verlenen alle instemming met het besluit om het schip naar Somalië te zenden.

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Ormel

De voorzitter van de vaste commissie voor Defensie,
Van Baalen

De griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Van der Kolk-Timmermans